

KLJUČNI PRINCIPI

SAŽETAK O POLITICI

RAZVOJ I IMPLEMENTACIJA POLITIKE PODRŠKE ZA INKLUZIVNO OBRAZOVANJE

Evropska agencija za posebne potrebe i inkluzivno obrazovanje (Agencija) je 2020. godine identifikovala je ponavljajuće poruke u svim svojim glavnim radovima od 2011. godine. Agencija je sintetizovala ove poruke u ključne principe da bi se podržala implementacija visokokvalitetnog obrazovanja za sve učenike. Ključni principi utvrđuju neophodne elemente za sveukupni sistem za inkluzivno obrazovanje, i imaju za cilj da podrže zemlje koje žele da dodatno razviju pružanje inkluzije u obrazovanju.

Ključni principi iz 2021. godine su pokriveni sveobuhvatnim principom o široko prihvaćenom konceptu inkluzivnog obrazovanja zasnovanog na pravima. Potom, oni utvrđuju pet zahteva za kontekst zakona i politike, i osam operativnih strategija, struktura i procesa za sisteme inkluzivnog obrazovanja.

SVEOBUH VATNI PRINCIP

U okviru zakonodavstva i politike mora da postoji jasan koncept ravnopravnog visokokvalitetnog inkluzivnog obrazovanja, dogovorenog sa zainteresovanim stranama. Ovo bi trebalo da predstavlja jedinstveni zakonodavni i politički okvir za sve učenike, usklađen sa ključnim međunarodnim i evropskim konvencijama i komunikacijama, kao osnovom za praksu zasnovanu na pravima.

Uspostavljanje jedinstvenog okvira je suštinsko za ispunjavanje prava svih učenika, na obrazovanje i u okviru obrazovanja. Okvir treba da obezbedi inkluzivno i ravnopravno kvalitetno obrazovanje i celoživotno učenje za **sve**, i da osigura da ekonomske, socijalne, kulturne ili lične okolnosti ne postanu izvori diskriminacije. Zainteresovane strane moraju biti svesni koristi od inkluzivnog obrazovanja kao osnove za inkluzivnije društvo.

JEDINSTVENI ZAKONODAVNI I POLITIČKI OKVIR

Postoji pet zahteva za jedinstveni zakonodavni i politički okvir naveden u sveobuhvatnom principu:

Fleksibilni mehanizmi za finansiranje i raspodelu resursa koji podržavaju trenutni razvoj školskih zajednica i omogućavaju im da povećaju svoj kapacitet da bi odgovorili na različitost i da bi podržali sve učenike, bez formalne dijagnoze ili etikete.

Kako se zemlje dosta razlikuju, tako se razlikuju i metode finansiranja i raspodele resursa. U svim slučajevima, finansiranje mora da bude transparentno i ravnopravno, a fokus na povećanju kapaciteta škole da bi se smanjile prepreke za učenje.

Efektivan plan upravljanja koji utvrđuje jasne uloge i odgovornosti, mogućnosti za saradnju i nivo autonomije na svim nivoima sistema.

Zainteresovane strane moraju biti jasne u pogledu nivoa autonomije i donošenja odluka u okviru svojih oblasti odgovornosti. Suštinu čini zajednički rad na svim nivoima sistema.

Sveobuhvatni okvir osiguranja kvaliteta i odgovornosti za monitoring, pregled i evaluaciju koji podržavaju visokokvalitetno pružanje za sve učenike, sa fokusom na mogućnostima ravnopravnosti za one izložene riziku od marginalizacije ili isključenja.

Tačne i pouzdane informacije o resursima, ulazima, strukturama i procesima koji utiču na učenje su posebno važne u vezi iskustava manjinskih grupa i onih koji su posebno podložni podbacivanju, da bi se podržala praksa ravnopravnosti.

Kontinuirani profesionalni razvoj nastavnika – inicijalno obrazovanje nastavnika, uvođenje i kontinuirani profesionalni razvoj za nastavnike i edukatore nastavnika – koji razvija oblasti kompetencije kod svih nastavnika u pogledu procena i treba da se identifikuje, planiranje plana i programa nastave i učenja (univerzalni dizajn), inkluzivna pedagogija, angažovanje na istraživanju i u istraživanju i korišćenje dokaza.

Nastavnici u svim fazama moraju biti osposobljeni da rade sa različitim opsegom potreba učenika. Edukatori nastavnika moraju da imaju znanje i iskustvo u inkluzivnom obrazovanju kako bi mogli da razvijaju kompetencije kod drugih.

Jedan okvir plana i programa nastave i učenja koji je dovoljno fleksibilan da obezbedi odgovarajuće mogućnosti za sve učenike, okvir procene koji prepoznaje i potvrđuje ostvarenje i šire postignuće.

Fleksibilni okvir plana i programa nastave i učenja omogućava relevantne mogućnosti za učenje za **sve** učenike, bez posebnog plana i programa nastave i učenja. Procena omogućava prilagođavanje plana i programa nastave i učenja i nastavne pristupe, identifikuje i prevazilazi prepreke za učenje, i obaveštava o odlukama u vezi podrške.

OPERATIVNI ELEMENTI ZA SISTEME INKLUZIVNOG OBRAZOVANJA

Osam operativnih strategija se odnose na strategije, strukture i procese koji se smatraju osnovnim za inkluzivnu politiku i praksu:

Strukture i procesi koji omogućavaju saradnju i efikasnu komunikaciju na svim nivoima – između ministarstava, donosilaca odluka na regionalnom i lokalnom nivou i između službi i disciplina, uključujući nevladine organizacije i škole.

Komunikacija, pregovaranje i uključenost svih zainteresovanih strana – nastavnici, direktori škola, učenici, lokalni i regionalni kreatori obrazovne politike, itd. – omogućavaju održivi razvoj putem partnerstava, saradnje i učešćenjem u zajedničkim aktivnostima.

Strategija za povećanje učešća u kvalitetnom inkluzivnom predškolskom vaspitanju i obrazovanju i podrška porodicama koje se nalaze u nepovoljnom položaju.

Deca koja učestvuju u predškolskom vaspitanju i obrazovanju i nezi u pogledu njihovog sveukupnog razvoja i njihovom akademskom učinku. Ono poboljšava socijalnu inkluziju i dugoročne životne šanse.

Strategija za podršku svim učenicima u vreme tranzicije između faza obrazovanja – a posebno kada prelaze u odrasle – putem stručnog obrazovanja i obuke, daljeg i visokog obrazovanja, nezavisnog življenja i zaposlenja.

Tranzicija između nivoa obrazovanja zahteva koordinaciju da bi se osigurao nesmetani nastavak obrazovanja, posebno za učenike koji su potencijalno ranjivi na podbacivanje.

Strukture i procesi za olakšavanje saradnje između škola, roditelja i članova zajednice da bi se podržao inkluzivni razvoj škole i poboljšalo napredovanje učenika.

Uključenost porodice u proces obrazovanja je od suštinske važnosti. Saradnja s lokalnom zajednicom pomaže školama da obogate iskustva i ishode učenja i pruže bolju podršku mladima da razviju kompetencije koje su im potrebne.

Sistem za prikupljanje podataka/informacija koji:

- pruža povratne informacije koje obaveštavaju o stalnom poboljšanju u celom sistemu (npr. monitoring pristupa formalnom i neformalnom obrazovanju, učešće, učenje i akreditacija);
- podržava donosiocima odluka na svim nivoima da identifikuju „signale“ koji ukazuju na potrebu za hitnom akcijom u vezi sa školama kojima je potrebna dodatna podrška.

KEY PRINCIPLES

Pristup validnim i pouzdanim podacima za razvoj inkluzivne obrazovne politike na regionalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou je od suštinskog značaja.

Strategija za razvoj stručnog pružanja podrške svim učenicima i povećanje kapaciteta redovnih škola, detaljan međusektorski rad i profesionalni razvoj za sve zaposlene.

Stručnost i resursi iz stručnog pružanja mogu da podrže inkluzivniji sistem osiguravajući kvalitetnu podršku za učenike iz potencijalno ranjivih grupa na podbacivanje.

Strategija za razvoj i podršku direktorima škola koji rade s drugima na kreiranju etosa inkluzivne i ravnopravne škole s jakim odnosima, visokim očekivanjima, proaktivnim i preventivnim pristupima, fleksibilnom organizacijom i kontinuitetom podrške da bi se intervenisalo kada kod učenika postoji rizik od neuspeha i isključivanja.

Efektivno rukovodstvo škole pozitivno utiče na postignuće učenika, kvalitet nastave i motivaciju osoblja.

Okvir smernica za razvoj okruženja za učenje i podučavanje gde se čuje mišljenje učenika i gde se njihova prava ispunjavaju putem personalizovanih pristupa učenju i podršci.

Kada se učenici slušaju i kada im se da određeni uticaj u njihovim životima, nastavnici i učenici postaju saradnici u procesu nastave i učenja. Učenici, nastavnici, roditelji i zajednice zajednički rade na podršci napretku ka zajedničkim ciljevima.

ZAKLJUČAK

Ako postoje sve ove komponente, onda svi nivoi obrazovnog sistema treba zajedno da funkcionišu da bi postali ravnopravniji, efektivniji i efikasniji u vrednovanju različitosti učenika i podizanju postignuća **svih** učenika i zainteresovanih strana u sistemu.

Detaljnije informacije o ovim Ključnim principima dostupne su u kompletnom izveštaju: **Ključni principi – Razvoj i implementacija politike podrške za inkluzivno obrazovanje.**

